

[Steen Folke]

prøver at omskrive det i U 90. I forhold til de andre tre liv, fritiden, familielivet og samfundslivet, skal man kvalificeres til lighed.

Nu ligger det rent faktisk sådan, at vi kun har ét liv, og det hænger sammen. Man kan ikke tænke sig, at der kan eksistere lighed på alle mulige andre områder, medens arbejdslivet fortsat er baseret på arbejdsdeling, ulighed, undertrykkelse og udbytning. Det er mildest talt en fornyelse af de reformistiske illusioner, der her præsteres ved hjælp af den velvillige uddeling af ekstra liv.

Det er ingen simpel sag at forestille sig en uddannelsespolitik, som sigter på ændringer i arbejdslivet. At forestille sig, at det er et uddannelsespolitisk spørgsmål alene, ville naturligvis være rent vås. Kun i takt med, at lønarbejderne tilkæmper sig kontrol med deres egen arbejdssituation, og i takt med, at den af kapitalen skabte opdeling i håndens og åndens arbejde effektivt bliver bekæmpet, kan man forestille sig at lønarbejderne kan sælge deres egen arbejdskraft uden at skulle underkaste sig en opdeling efter kapitalens krav.

Man kunne vel næppe forlange, at U 90 skulle lægge op til en socialistisk uddannelsespolitik, men man kunne måske have ventet, at en socialdemokratisk orienteret planlægning havde gjort opmærksom på, at der eksisterer visse problemer ved at forsøge at fremme ligheden uden at sætte spørgsmålstegn hverken ved arbejdsdelingen eller ved kapitalens herredømme over lønarbejderne i arbejdslivet. Dette så meget mere som U 90 forsøges lanceret som én folkebevægelse.

Desværre kan U 90 meget nemt blive blot og bar legitimation for at udstrække den statslige styring til endnu nogle områder, ikke blot forberedelsen til arbejdslivet, men nu også opdragelsen til at klare sig selv, til en meningsfuld fritid og til at blive en god samfundsborger.

Med udgangspunkt i en lighedspolitik kommer man frem til, at den totale kontrol skal sættes i system ved hjælp af bl. a. uddannelsessystemet. Det ligner desværre alt for godt undervisningsministerens almindelige fremfærd. En gang imellem udsender hun et højt ideologisk trompetstød, det være sig i forbindelse med kulturpolitikken, i forbindelse med statsproduktion, eller dengang hun iværksatte arbejdet med U 90. Men i daglig praksis undertrykkes de udviklingstendenser

og initiativer, som eventuelt kunne pege frem mod sociale, for ikke at tale om socialistiske, reformer.

Jeg behøver næppe at nævne eksempler på gabet mellem fanfare og praksis. Der findes i dag i det danske uddannelsessystem folk, elever, studenter, lærlinge, lærere, som vil noget andet end det eksisterende borgerlige indhold i uddannelserne, som gerne vil samarbejde med progressive kræfter uden for systemet, åbne op mod samfundet, tage kontakt med forældre, med arbejdere og fagbevægelse, institutioner, men som hindres deri af bureaukratiske rammer, af centralstyring, af borgerlig hetz og undertiden såmænd også af direkte ministerindgreb.

Hvis socialdemokratiet virkelig mente noget med al talen om lighed og sociale reformer, ville man naturligvis helhjertet søge at støtte disse kræfter i stedet for at medvirke til at forhindre deres udviklingsmuligheder.

Der er et punkt, jeg særlig vil omtale, nemlig voksenundervisningen. U 90 hævder med rette, at der er behov for langt mere voksenundervisning, og at der specielt er behov for, at voksne arbejdere får adgang til betalt frihed for at kunne deltage i uddannelsesaktiviteter. Man kunne måske diskutere, om dette synspunkt i sig selv giver grund til at skære ned på andre uddannelsesaktiviteter. Undertiden virker det næsten, som om det er hovedformålet. Man må imidlertid konstatere, at det eksisterende voksenundervisningssystem på ingen måde svarer til arbejderklassens uddannelsesbehov. Tværtimod viser undersøgelserne jo, at det er de i forvejen veluddannede, som supplerer deres uddannelse. Det burde være det første problem at overveje, hvordan indholdet og organisationen af voksenundervisningen kan ændres, således at den faktisk svarer til arbejdnernes behov og interesser. Men det er jo ikke det, U 90's megen snak om voksenuddannelse handler om.

Et supermarkedssystem som det, der eksisterer inden for den frivillige voksenundervisning, har den afgørende ulempe, at deltagerne kommer til den som enkeltindivider uden chance for at præge indholdet. Voksenundervisningen bør tilrettelægges af deltagerne, selv og kollektivt, det være sig på arbejdspladser, i boligområder eller i bevægelserne. Det er sådanne aktiviteter, der skal have støt-